

DE GESCHIEDENIS VAN COACHING

EMCC Conferentie 2: History of Coaching

Er waren tijdens de EMCC Conferentie (Dublin 2010) tal van workshops waar een bepaald model of techniek werd toegelicht. Veel van deze modellen werden gepresenteerd als nieuw of zelfs als revolutionair. Ik kreeg echter regelmatig een déjà vu-gevoel en vroeg me af of de bedenkers van al deze modellen wel op de hoogte waren van de klassiekers uit het coachveld en aangrenzende gebieden van de begeleidingskunde. Er werd in elk geval nauwelijks verwezen naar reeds bekende theorieën of modellen. Hierdoor leek het wel of het wiel steeds opnieuw werd uitgevonden. Dit is niet enkel een fenomeen dat optreedt bij workshops of opleidingen, maar ook bij nieuwe boeken over coaching.

Workshop Secret History of Coaching

Het gebrek aan kennis over de geschiedenis van coaching werd mooi uitgedrukt door de workshop van Vikki Brock. Haar workshop had de veelzeggende naam 'Secret History of Coaching'. In 2008 heeft zij haar proefschrift afgerond over de geschiedenis van coaching. Over haar onderzoek hield zij een lezing en ging daarna met de groep de discussie aan over de toekomst van het coachveld. Hoewel haar onderzoek zich voornamelijk richtte op de ontwikkelingen in Amerika en Europa, zou voor iedereen die professioneel met coaching bezig is de inhoud van haar proefschrift eigenlijk verplichte kost moeten zijn.

Om deze reden is haar proefschrift sinds begin dit jaar beschikbaar op de NOBCO website (zie onderdeel [Kenniscentrum](#)). Voor wie niet de tijd heeft om het hele proefschrift te lezen is hier een korte compilatie van haar lezing.

Invloeden van eeuwen geleden

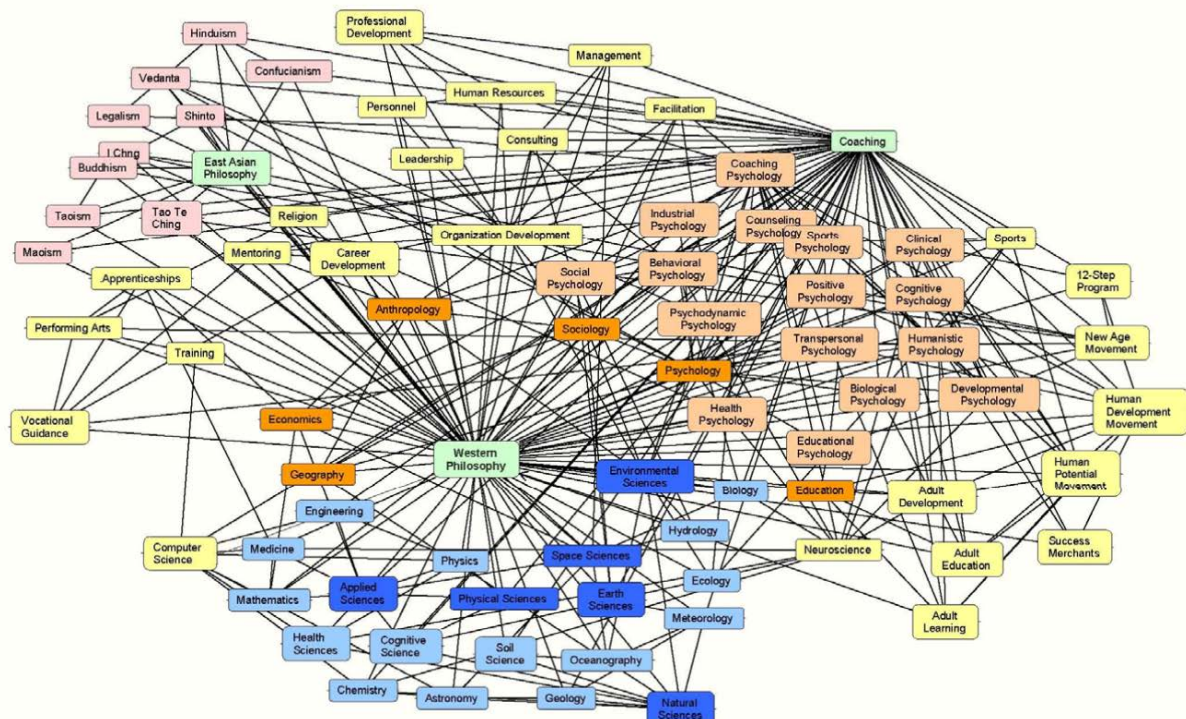
Vikki Brock startte haar lezing met de vraag of de aanwezigen wisten wanneer coaching als professie was gestart. Enkele aanwezigen waren van mening dat er in de tijd van de oude Grieken reeds werd gecoacht. Zover in tijd terug was Vikki niet gegaan met haar onderzoek. Wel was ze verder terug gegaan dan de afgelopen 20 jaar, die over het algemeen als periode van het coachtijdperk wordt gehanteerd. Haar zoektocht start rond de 19e eeuw. Voor die periode waren er natuurlijk ook al ontwikkelingen die als bronnen voor het hedendaagse coaching gezien kunnen worden, zij noemde o.a. invloeden uit de sport, Oosterse filosofie, Westerse filosofie, mentoring, gilde, kunst, en natuurkunde. Invloeden uit disciplines uit de 19e eeuw noemt ze o.a. antropologie, sociologie, psychologie, psychodynamiek en linguïstiek. Uit de 20e eeuw noemt ze veel nieuwe deelgebieden uit de psychologie zoals: sport psychologie, organisatiepsychologie, klinische psychologie, counseling psychologie, ontwikkelingspsychologie, onderwijspsychologie en verder ook training, counseling, motivering, organisatie ontwikkeling (OD), volwassenen educatie. Halverwege de 20e eeuw komen daar nog weer andere nieuwe disciplines bij zoals: de Human Potential Movement, sociale en humanistische psychologie, systeemtheorie, cognitieve psychologie, adult learning, facilitation, leiderschap, gezondheidspsychologie en carrière ontwikkeling. Tenslotte noemt ze van zeer recente datum (eind 20e en begin 21e eeuw): Human Resources, coaching psychologie en positieve psychologie.

Roots in de jaren '30

Hoewel alle eerder genoemde disciplines invloed hebben gehad op de ontwikkeling van de coaching professie, liggen de echte wortels in de jaren '30 van de vorige eeuw. In die periode ontstond er meer aandacht voor de ontwikkeling van de mens als individu. Het waren dan ook voornamelijk psychologen en andere deskundigen uit de menswetenschappen die de ideeën over het menselijk functioneren introduceren binnen het bedrijfsleven. In eerste instantie was deze kennis vooral bestemd voor het topmanagement van bedrijven. De kennisoverdracht vond plaats achter gesloten deuren. Niemand wist precies wat hier gebeurde, maar het was zeker geen therapie.

De ideeën van deze grondleggers werden opgepikt door een scale van andere personen uit verschillende disciplines die vervolgens binnen hun eigen disciplines een vertaalslag maakten van deze inzichten. Door allerlei kruisbestuivingen tussen verschillende disciplines is er volgens Vikkie inmiddels sprake van een derde generatie coaching.

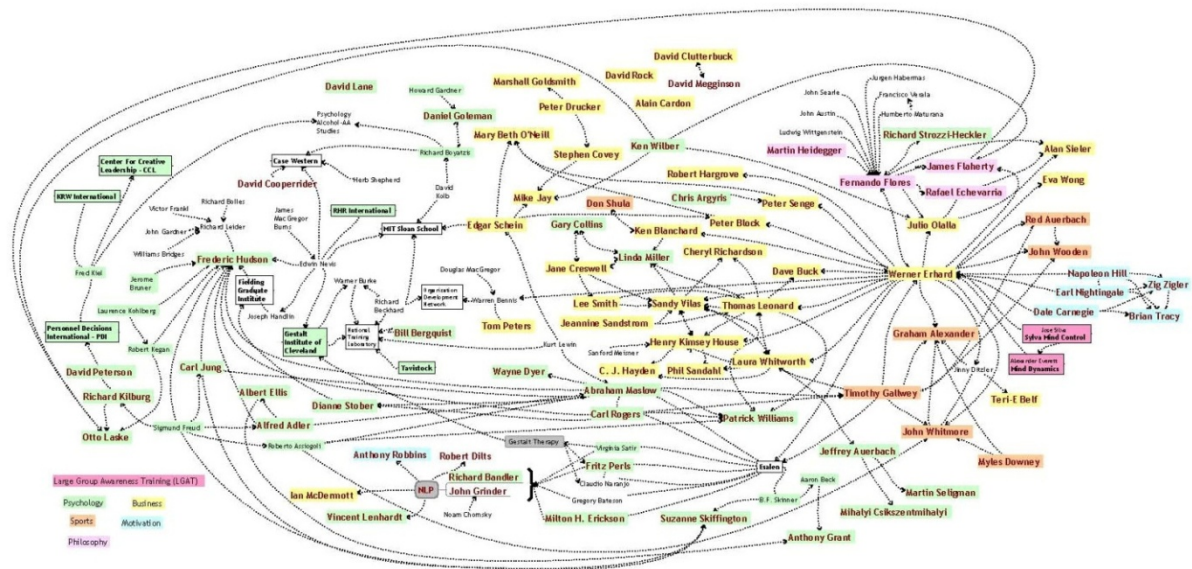
Afbeelding A: overzicht van verschillende disciplines en de onderlinge bestuiving

Ontwikkeling dankzij groot sociaal Netwerk

Het onderzoek van Vikki Brock bestond uit het interviewen van 170 coaches en andere deskundigen op het gebied van coaching. Aan al deze mensen vroeg zij door wie zij geïnspireerd waren. Alle genoemde namen bracht zij vervolgens in kaart inclusief de discipline waar deze genoemde personen in werkzaam waren. Een groot deel van de geïnterviewde personen was door 1 of meerdere andere personen genoemd. Door de verwijzingen van de deskundigen uit het veld was zij in staat om een soort van sociale kaart samen te stellen. Op deze kaart stond een overzicht wie met wie in contact was geweest en hoe men elkaar had geïnspireerd. Het bleek namelijk vaak voor te komen dat een persoon iemand noemde waar zij zelf face-to-face contact mee hadden gehad, omdat ze bij desbetreffende persoon een workshop of opleiding hadden gevolgd. Vervolgens was de opgedane kennis verwerkt in het eigen werkveld. Dit netwerk gaf vervolgens een goed beeld welke disciplines door elkaar geïnspireerd waren geraakt. Vikki Brock heeft dit netwerk op verschillende manieren grafisch weer gegeven.

Afbeelding B: overzicht van het Sociale Netwerk

In bovenstaande afbeelding is goed zichtbaar dat er veel bekende personen uit diverse disciplines aan de basis van het coachvak hebben gestaan. Opvallend is het grote aantal namen uit de psychologie.

Dankzij het onderzoek van Vikki kan de volgende globale tijdsperiodes in de ontwikkeling van de huidige coaching professie worden onderscheiden:

1930s-50s:

- counselors, therapeuten en organisatie psychologen gaven counseling (begeleiding) aan topmanagers. Deze specialisten gaven zich uit voor consulenten c.q. organisatieadviseurs en gaven advies over motiveren en ontwikkelen van medewerkers.
- De focus lag hier vaak op verkoopvaardigheden, betere performance en management development.
- De eerste artikelen over 'coaching' zagen het licht.
- Belangrijke personen uit het Sociale Netwerk in deze periode zijn: Adler, Hill, Heidegger, Erickson, Jung, Maslow, Rogers, Nightingale, Drucker en Auenbrach. De theorieën van deze personen domineren in deze periode.

1960s-70s:

- Sterke opkomst van coaching in het bedrijfsleven door de veranderende kijk op leiderschap, de groei van grote bedrijven, theorieën over organisatieontwikkeling en kennis uit de psychologie.
- Executive en business coaching komen steeds vaker voor en wordt ook gegeven door managers en vakspecialisten al noemen zij zichzelf nog zelden coach.
- Er verschijnen meer artikelen over coaching en de eerste boeken over coaching geschreven door managers komen op de markt.
- Counselors, therapeuten en psychologen blijven counseling aanbieden aan het topmanagement.
- Belangrijke personen uit het sociale Netwerk in deze periode zijn: Schein, Argyris, Blanchard Peris, Zigler, Erhard en Flores. De theorieën van deze personen bouwen voort op de theorieën uit voorgaande perioden.

1980s:

- De eerste grote organisatie (Inner Game) kopieerde technieken uit de sport naar het bedrijfsleven en gaan dit 'coaching' noemen. Dit voorbeeld werd als snel gevolgd door diverse andere organisaties die coaching specifiek als dienstverlening gaan aanbieden.
- Ook de counselors, therapeuten en psychologen gaan hun diensten coaching noemen. De eerste coachopleidingen worden opgericht.
- Er verschijnen steeds meer artikelen en boeken over coaching.
- Belangrijke personen uit het Sociale Netwerk in deze periode zijn: Covey, Whitmore, Alexander, Gallwey, Maggins, Tracy en Peters. De theorieën van deze personen bouwen voort op de theorieën uit voorgaande perioden.

1990s:

- Het aantal coachopleidingen neemt explosief toe net als het aantal personen dat zich uit geeft voor coach.
- Er ontstaan allerlei professionaliserings initiatieven zoals organisaties die coaches certificeren, coachcongressen en beroepsverenigingen.
- Ook onderzoek naar coaching komt op gang.
- Belangrijke personen uit het Sociale Netwerk in deze periode zijn: Seligman, Csikszentmihalyi, Goleman, Peterson, Cooperrider, Senge, Lenhardt, Whitworth, Jay, Wong, Hudson, Killburg, Downey, Auerbach, Richardson, Goldsmith en Williams. De theorieën van deze personen bouwen voort op de theorieën uit voorgaande perioden.

2000s:

- Aantal coaches blijft sterk groeien

- 'Coach cultuur' begint een bekende term te worden binnen het bedrijfsleven
- Life coaching begint toe te nemen in de maatschappij
- Het aantal artikelen het aantal boeken over coaching blijft stijgen
- De eerste wetenschappelijke artikelen verschijnen in peer-reviewed tijdschriften
- Opkomst van Evidence-Based Coaching
- Nieuwe psychologie tak ziet het licht: coaching psychology
- Belangrijke namen uit het Sociale Netwerk in deze periode zijn: Bergquist, Stober, Collins, Lane, Laske, Buck, Sieler, Robbins, Clutterbuck, Grant, Sandahl en Miller. De theorieën van deze personen bouwen voort op de theorieën uit voorgaande perioden.

De geschiedenis lijkt zich te herhalen

Uit dit overzicht blijkt dat de psychologie altijd een belangrijke rol heeft gehad binnen de ontwikkeling van de coaching professie en dat met de nieuwe stroming 'coaching psychology' de geschiedenis zich herhaalt. Het is dan ook niet zo gek dat veel oude modellen en technieken in een nieuw jasje worden gegoten en als nieuw worden ingezet. Vikki Brock denkt echter dat het hoogtepunt van coaching in de jaren '80 en '90 lag en dat coaching als begeleidingsinstrument inmiddels op zijn retour is. Ik denk dat dit voor Nederland nog zeker niet het geval is. Hoewel er door de economische crisis een soort van 'shake out' heeft plaatsgevonden onder de aanbieders van coachdiensten zien wij bij de NOBCO een aantal positieve ontwikkeling, zoals:

- 41% van de bedrijven zet coaching in als ontwikkelingstool, daar zitten dus nog behoorlijk wat groeimogelijkheden
- er verschijnen steeds meer wetenschappelijke artikelen over de effectiviteit van coaching
- het aantal coaches dat zich aansluit bij de NOBCO neemt toe
- opleiders staan in de rij om het Europese keurmerk voor coachopleidingen binnen te slepen

Er is duidelijk een professionaliseringslag bezig die wij als NOBCO van harte ondersteunen door o.a. het invoeren en uitrollen van de Europese keurmerken EIA en EQA. Het is hierbij wel van belang dat we de roots waar we vandaan komen blijven erkennen en leren van het verleden om zodoende de toekomst van coaching als professie te waarborgen.

Alexander Waringa is naast coach, arbeids- en organisatiepsycholoog en doet tevens onderzoek naar coaching aan de Tilburg University.